

determinatie is niet geheel zeker. Veldschetsen wezen op witsnuitdolfijnen, maar niet alle waarnemers zijn daarvan overtuigd en zij veronderstellen dat het een grotere soort geweest moet zijn. Verder worden enkele groepjes witsnuitdolfijnen door sportvissers voor de kust opgemerkt.

Tussen de bedrijven door, op 2 november 2004, werden twee **levende potvissen** op de Richel onder Vlieland aangetroffen en een efficiënte actie van de KNRM maakt dat deze dieren na vlot geduwd te zijn onderduiken en weer wegzwemmen. Aangezien zij sindsdien niet meer zijn gezien mogen we deze reddingsactie als 'succesvol' in de boeken opnemen.

Eén van de twee potvissen die op 2 november 2004 levend op de zandplaat 'De Richel' in de westelijke Waddenzee strandden, maar die door mensen van de KNRM weer vlot gekregen werden.

Wat is hier aan de hand? Los van de inmiddels gebruikelijke bruinvissen en witsnuitdolfijnen doken in onze wateren opeens allerlei soorten op die hier bepaald niet algemeen voorkomen (hierboven vet gedrukt). We hebben geen idee of dit allemaal toeval is of dat er meer achter steekt. Voorlopig is het zaak om van de waarnemingen te genieten en vooral om uiterst voorzichtig tot determinatie over te gaan: niets is meer zeker in deze snel veranderende tijden en soorten die nooit of zelden in onze omgeving werden gezien komen plotseling voorbij alsof ze nooit iets anders hebben gedaan. Iedereen die een walvisachtige waarneemt, of dat nu een bruinvis is of een andere soort, wordt opgeroepen om dat prompt te melden (kees.camphuysen@wxs.nl), zodat we iedereen via internet voortdurend op de hoogte kunnen houden (<http://home.planet.nl/~camphuys/Cetacea.html>). Als het om dolfijnen gaat, probeer koste wat het kost om wat foto's te maken, zodat we goed gedocumenteerde gevallen kunnen opslaan. Vandaag de dag, met al die digitale gadgets moet dat kunnen.

Referentie:

Camphuysen C.J. 1982. Zeezoogdieren langs de Nederlandse kust. Meded. CvZ 5(2): 6-8.

Kees Camphuysen, Ankerstraat 20, 1794 BJ Oosterend, 0222 318744, kees.camphuysen@wxs.nl

Zilvermeeuwen en kleine mantelmeeuwen met kleurringen

Arie Spaans is recent met pensioen gegaan en bij zijn vertrek lag er nog steeds de onbewerkte database met gegevens die verzameld werden tijdens het *Alterra*- (toen nog IBN) kleurringprogramma. In het kort: in drie jaren (1986-1988) werden op de meeuwenkolonies van Ameland, Callantsoog, Europoort, IJmuiden, Saeftinge, Schoorl, Rottumeroog, Rottumerplaat, Schiermonnikoog, Schouwen, Terschelling, Texel, Vlieland en Wassenaar in totaal 4155 zilvermeeuwen en 93 kleine mantelmeeuwen gekleurringd. De dieren kregen links en rechts een ring met een bepaalde kleur en daarop een letter of cijfer (steeds 3x herhaald) of een aantal bandjes (1, 2 of 3 bandjes). Zo werden in het Verdrongen Land van Saeftinge in 1987 105 vogels geringd met een blauwe ring links en een rode rechts. Ring BLRS staat dan voor 'blauw links met de letter L, rood rechts met de letter S'. Een in Bomenland op Vlieland geringde vogel kan bijvoorbeeld YAZF heten ('geel links met de letter A, zwart rechts met de letter F'; merk op dat zwart de enige kleur is die met de Nederlandse beginletter wordt aangeduid; alle andere kleuren worden met de Engelse beginletter aangegeven). Het succes van het kleurringprogramma was zo groot dat het aantal ontvangen aflezingen nauwelijks te verwerken was. Om uiteenlopende redenen is na 1996 zelfs helemaal niets meer verwerkt, maar werden meldingen (op papier) nog wel opgeslagen in ordners.

In de herfst van 2004 zijn Arie en ondergetekende overeengekomen dat het bewerken van het kleurringbestand zou passen in de nu op het Koninklijk NIOZ te ontwikkelen onderzoeksplannen aan de grote meeuwen in Nederland. De database is per 1 januari overgedragen om te zien wat hier mee te doen viel. Inmiddels zijn de bestanden overgeheveld naar een ander databaseprogramma, is de database doorzocht op fouten en zijn de zoekroutines verbeterd. Tegelijkertijd is een begin gemaakt met de aanvulling: het doorvlooiën van nooit verwerkte gegevens in multomappen en ordners en het contact opnemen met personen die wellicht nog aflezingen in hun bezit hebben. Melders ontvingen, in afwijking van wat gangbaar was gedurende de afgelopen jaren, prompt een complete life-history van 'hun' vogel, vaak met een verspreidingskaart van de meldingen erbij. Iedereen wordt dan ook dringend verzocht om toch nog even de zakboekjes na te gaan om te zien of er nog meldingen te doen zijn en de nieuwe databasebeheerder garandeert een snelle afwikkeling en een uitgebreid antwoord. Liederen met tientallen of zelfs honderden aflezingen worden verzocht eerst even contact op te nemen, zodat een 'handige' (= zo min mogelijk tijdrovende) manier van gegevensoverdracht gevonden kan worden, bijvoorbeeld door de aflezingen gestandaardiseerd in excel aan te leveren.

Melders krijgen een bijgewerkte lijst met de ringplaats (en datum), naam van de ringer, aantal keren dat de vogel werd afgelezen, datum van de laatste melding, minimale leeftijd van de vogel bij die laatste aflezing, een complete lijst van alle aflezingen (datum, plaats, aflezer en het aantal dagen verstreken sinds de laatste aflezing daarvoor), en als het de moeite loont / de vogel voldoende interessant is een kaartje met daarop ingekleurde symbolen de ringplaats en per seizoen de locaties van de aflezingen. Meldingen liefst per e-mail en de geschiedenis van de vogel komt dan per ommegaande als een exceldocument terug. Indien men niet over e-mail beschikt, dan kunnen meldingen uiteraard per post worden opgestuurd en dan wordt de lijst met eerdere gevallen geprint teruggestuurd. Veel achterstallige meldingen worden nog uit de papieren archieven van Alterra ingevoerd, maar omdat de bijbehorende adressenlijst ernstig verouderd is zou ik aflezers die sinds 1996 verhuisd zijn dringend aanraden om hun nieuwe adresgegevens (met de bijbehorende aflezingen) op te sturen. Tijdens de eerste fase van de inhaalslag kwam er nogal wat post als 'onbestelbaar' retour!

**Kees Camphuysen, Koninklijk Instituut voor Onderzoek der Zee, Postbus 59, 1790 AB Den Burg, Texel
camphuys@nioz.nl; of p/a Ankerstraat 20, 1794 BJ Oosterend, 0222 318744, kees.camphuysen@wxs.nl**

En nog een albino noordse stormvogel!

In de vorige Nieuwsbrief werd al bericht over diverse 'albino' zeevogels die her en der levend of in musea werden gevonden. We kregen nog twee gevallen aangereikt: een sneeuw witte noordse stormvogel, verzameld op St Kilda en opgenomen in de 'Baxter & Rintoulcollectie' van het Royal Scottish Museum in Edinburgh, waar hij werd gefotografeerd door **Bernie Zonfrillo**. Ook vonden we een foto van een sneeuw witte pinguïn: een nestjong van de Adéliepinguïn. Deze vogel werd aangetroffen in een kolonie op King George Island in januari 1991 door **Han Lindeboom** en is daar op de plaat gezet. We blijven geïnteresseerd in andere gevallen (met foto!).

Moelijke albatrossen

In het jongste nummer van Dutch Birding (26/6; 2004) valt voor de goede zoekers te lezen (p. 381) dat de waarneming van 'de wenkbrauw albatros van Vlieland' (Mensink 2001, DB 23: 310; zie ook Nieuwsbrief NZG 3-3) ten langen leste toch is afgewezen. Ook eerdere gevallen, zoals de vogel die op 22 oktober 1997 door zeetrekters langs de Noord-Hollandse kust werd gezien (DB 26: 382) hebben het niet gehaald; altijd was er twijfel: het was dan wel een albatros, maar welke soort precies? Voor de liefhebbers: er zijn nog veel moeilijker gevallen. Kijk op <http://hometown.aol.co.uk/tonypym/WhichAlbatross.html>: voor foto's (van dichtbij!) van een duidelijke albatros. Welke soort? Niemand die het nog weet en de discussie is open.

Visdieven en mosselboeren: een vreemde combinatie?

De Schotse zeevogels hebben in 2004 een bijzonder slecht broedseizoen achter de rug (voor een overzicht zie Wilson 2004), maar de sterns die aan de westkust van Schotland broedden vormden een positieve uitzondering (Craik 2004). Hier zijn de sterns niet geheel op zandspiering aangewezen, maar kunnen ze ook haring of sprong en jonge kabeljauwachtigen eten. Veel kolonies zijn nerts- of rattenvrij gemaakt, al liggen er vele zo dicht bij het 'vasteland' dat ze makkelijk opnieuw door deze en andere grondpredatoren bereikt kunnen worden. Een interessante noot in het stukje van Craik was dat de op een na grootste visdievenkolonies in deze streek zich bevond op een drijvende stelling waaraan mosselen worden gekweekt. Sterker nog: deze stelling is speciaal geschikt gemaakt voor sterns, zodat ze erop kunnen broeden. En met succes! Een idee voor de Nederlandse mosselkwekers? **MFL**

Referenties:

Wilson L. 2004. Seabird season summary 2004. Seabird Group Newsletter 98: 1-5
Craik C. 2004. Record breeding success of terns in west Scotland. Seabird Group Newsletter 98: 6-7.

Zeevogelwatches en zeetrekten op Madeira

Ga je naar Madeira? Check dan de Seabird Group Newsletter 98 (stukje van Linda Wilson & Micky Maher: Sea-watching in Madeira). Dat bevat enkele tips over de beste tijd (eind augustus – begin september), het nut van speciale boottrips (Madeira stormvogeltje en andere snoepjes) en bergwandelingen (*Pterodroma*'s!) en goede en minder goede plekken voor zeetrekten. Of stuur een e-mail naar: ljwilson24@excite.com.